

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

РЯБОШАПЧЕНКО Анастасія Олександрівна

УДК 341.174(436)

**ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ АВСТРІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ
ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

Спеціальність: 12.00.11 – міжнародне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному університеті «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор
ВИШНЯКОВ Олександр Костянтинович,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри права Європейського Союзу
та порівняльного правознавства

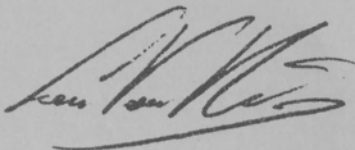
Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
МИКІЄВИЧ Михайло Миколайович,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
завідувач кафедри європейського права;
кандидат юридичних наук
ГРОМОВЕНКО Костянтин Вікторович,
Міжнародний гуманітарний університет,
директор Інституту національного
та міжнародного права

Захист відбудеться 30 червня 2015 року о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.04 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Піонерська, 2.

Автореферат розісланий 29 травня 2015 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

К. В. Горобець

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасний розвиток міжнародних відносин характеризується стрімкою глобалізацією та інтеграцією, що охопили більшість регіонів світу. Зростає кількість міжнародних організацій та інституцій, створених для підтримки інтеграційних процесів, з-поміж яких Європейський Союз (ЄС) є найбільш відомою та розвинутою. Це – єдина організація, члени якої проводять спільну політику майже в усіх сферах міждержавної взаємодії. ЄС слугує прикладом нової організації міжнародних відносин та нового рівня буття права – інтеграційного права, яке регулює права та обов'язки учасників об'єднання. Успіх Європейського Союзу значною мірою зумовлюється економічною вигодою участі в цьому об'єднанні всіх його членів, яка виникає внаслідок функціонування єдиного внутрішнього ринку.

Будучи європейською країною, наша держава від моменту здобуття незалежності визначила своєю стратегічною метою приєднання до ЄС та робила для цього практичні кроки, найбільш значущим з яких зараз є підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Тривалий шлях України до ЄС не є чимось унікальним, оскільки багато сучасних членів пройшли тривалий процес інтеграції до Союзу через поступове зближення національної правової системи з правом Союзу. Досвід розвинутих європейських країн, які вже завершили процес євроінтеграції, може стати у пригоді Україні. Зокрема, довготривалі інтеграційні проблеми Австрії на шляху до ЄС у багатьох аспектах подібні до тих, які нині розв'язує Україна, – економічної інтеграції без політичного членства в умовах асоційованого статусу, а так само специфічні проблеми так званого «четвертого розширення» ЄС тощо.

Питання європейської інтеграції західна правова наука досліджує з початку 1950-х років. Окремо варто назвати роботи Б. Балаша (Bela Balassa), який створив теорію стадій економічної інтеграції, Ж.П. Пьюсоше (Jean-Pierre Puissechot), К. Нойнрайтера (Karl Neunreither), котрі докладно обґрунтували теорію розширення Європейських Співтовариств, К. Гоца (Karl Goetz), що розглядав проблематику самоврядування в Європейських Співтовариствах, М. Каппеллетті (Mauro Cappelletti), М. Секкомбе (Monica Seccombe) та Дж. Вейлера (Joseph Weiler), які розробляли федералістську теорію інтеграції. Питання європейської інтеграції привертало увагу вітчизняних учених О. К. Вишнякова, М. М. Гнатовського, В. К. Забігайла, О. В. Задорожного, Л. А. Луць, М. М. Микієвича, В. І. Муравйова, Р. А. Петрова, П. М. Рабіновича, С. В. Шевчука та ін. Водночас у вітчизняній правовій науці відсутні дослідження досвіду правового регулювання європейської інтеграції Австрійської Республіки. Відносини Австрії з ЄС розглядалися з точки зору політології (О. В. Сахаренко), конституційного

права (О. О. Водяницька), є окремі статті з правових питань, однак правове забезпечення інтеграції Австрійської Республіки до внутрішнього ринку Європейського Союзу досі не було темою комплексного монографічного дослідження. Тим часом це питання є надзвичайно актуальним, зважаючи на процес політичної асоціації та економічної інтеграції України та його правове втілення в Угоді про асоціацію з ЄС.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дослідження є частиною науково-дослідної роботи кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства Національного університету «Одеська юридична академія» «Діалог сучасних правових систем. Адаптація правової системи України до європейського права» та наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія» на 2011–2015 рр. «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності та права» (номер державної реєстрації – 0110U000671).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є визначення особливостей правового забезпечення інтеграції Австрійської Республіки до внутрішнього ринку Європейського Союзу.

Досягнення поставленої мети потребує розв'язання таких задач:

встановити зміст понять «інтеграція», «інтеграційне об'єднання», «економічна інтеграція», «внутрішній ринок Європейського Союзу» та їх співвідношення як між собою, так і з іншими поняттями, пов'язаними з інтеграційними та глобалізаційними процесами;

визначити методологічну базу дослідження економічної інтеграції та співвідношення правових методів та методів суміжних наук у її дослідженні;

дослідити основні інтеграційні економічні об'єднання в Європі та розглянути характер участі Австрійської Республіки в Європейській асоціації вільної торгівлі, Європейському Економічному Просторі, Європейських Співтовариствах та Європейському Союзі;

розкрити особливості розробки, підписання, імплементації та виконання Угоди про асоціацію між Австрійською Республікою та Європейськими Співтовариствами;

визначити політико-правові засади приєднання Австрійської Республіки до Європейського Союзу;

охарактеризувати поняття *acquis communautaire* (*acquis* Європейського Союзу) та розглянути порядок запровадження європейського *acquis* у внутрішнє законодавство Австрійської Республіки;

дослідити правове регулювання участі Австрійської Республіки в Європейському митному союзі та Європейському економічному та валютному союзі;

розглянути основоположні зміни у внутрішній політиці та законодавстві Австрійської Республіки у зв'язку зі вступом до Європейського Союзу;

дослідити зміни в правовому регулюванні внутрішнього ринку, економіки та пов'язаних галузей Австрійської Республіки у зв'язку зі вступом до Європейського Союзу;

встановити основні елементи досвіду Австрійської Республіки з правового регулювання інтеграції до внутрішнього ринку Європейського Союзу, які можуть бути використані Україною, та визначити правові механізми використання австрійського досвіду.

Об'єктом дослідження є процес інтеграції Австрійської Республіки до Європейського Союзу.

Предметом дослідження є правове забезпечення економічної інтеграції Австрійської Республіки до Європейського Союзу.

Методи дослідження. Основою методології дослідження став системний метод. Його застосування дозволило розкрити характер відносин між Австрійською Республікою та Європейським Союзом у єдності та динаміці, провести комплексний аналіз правового регулювання внутрішньої та зовнішньої політики Австрії щодо європейських інтеграційних об'єднань у світлі трансформацій, які відбувалися на міжнародній арені, а також урахувати суспільні та соціально-економічні фактори європейської інтеграції Австрії (пп. 1.2, 2.1, 3.1, 3.2). Із системним методом тісно пов'язаний метод синергетики, який дозволив виявити взаємодію окремих факторів економічної інтеграції, взаємний вплив учасників інтеграційних процесів та нову якість, що утворюється внаслідок інтеграції як на міжнародному, так і на внутрішньодержавному рівні (пп. 1.1, 1.2, 2.2). Чималу роль у роботі відіграв історичний метод, який дозволив простежити розвиток інтеграційних об'єднань в Європі в часі, а також установити еволюцію інтеграційної політики Австрійської Республіки (пп. 1.2, 1.3, 2.1). У дослідженні широко застосовувалися методи порівняльного правознавства, які дозволили зіставити правові системи різних інтеграційних угруповань, окремих держав-членів цих угруповань, а також установити можливості для використання їх досвіду Україною (пп. 1.2, 3.1, 3.3). У роботі знайшов застосування герменевтичний метод, за допомогою якого здійснювався всебічний аналіз та тлумачення різноманітних правових актів та документів для встановлення сутності понять, що в них застосовані (пп. 1.2, 1.3, 2.2). Допоміжну роль у роботі відіграв також статистичний метод, застосований для обліку кількісних показників економічної політики Австрійської Республіки на різних етапах європейської інтеграції (пп. 1.2, 1.3, 2.3, 3.2).

Теоретичною основою дисертаційного дослідження стали праці вітчизняних та зарубіжних учених, які розробляють загальні правові питання міжнародної інтеграції та інтеграційних об'єднань (Б. Балаша, Т. Р. Короткий, О. О. Мережко, А. В. Сеїдов, Ю. В. Чайковський), проблематику правового забезпечення європейської інтеграції (М. Р. Аракелян, В. Борншир (Volker Bornschier), О. В. Буторіна, Дж. Вейлер,

А. Вінер (Jacob Viner), О. М. Гладенко, М. М. Гнатовський, А. Гросер (Alfrer Grosser), Т. Дієз (Thomas Diez), М. Л. Ентін, М. Каппеллетті, Ф. Манчіні (Federico Mancini), В. І. Муравйов, Р. А. Петров, М. Секкомбе), питання правового забезпечення інтеграції держав до внутрішнього ринку Європейського Союзу (І. А. Березовська, Н. Валь (Nils Wahl), О. К. Вишняков, Г. П. Гравер (Hans Peter Graver), І. Зайдль-Хоенфельдери (Ignaz Seidl-Hohenveldern), П. Луїф (Paul Luif), Е. Й. Местмекер (Ernst Joachim Mestmäcker), Ж.П. П'юсоше, К. Рістова-Аастеруд (Karolina Ristova-Aasterud), В. Шрьодер (Werner Shroeder), проблематику правового забезпечення інтеграції Австрійської Республіки до ЄС та внутрішнього ринку ЄС (Ф. Бреус (Fritz Breuss), О. О. Водяницька, Ю. О. Волошин, В. Вольте (Wolfgang Wollte), Р. Гьобель (Roger Goebel), Х. Конрад (Heinz Conrad), Т. Олінгер (Theo Öhlinger), О. В. Сахаренко, Г. Фалкнер (Gerda Falkner), М. Фітц (Manfred Fitz), Р. Хайніш (Reinhard Heinisch), В. Хумер (Waldemar Humer), Ф. Шебек (Fritz Schebeck).

Нормативну основу дисертації склали статутні документи Європейських Співтовариств та Європейського Союзу, міжнародні договори та угоди Європейського Союзу та Австрійської Республіки, інші універсальні та регіональні міжнародні договори, нормативно-правові акти Європейських Співтовариств, Європейського Союзу та інших інтеграційних об'єднань, внутрішнє законодавство Австрійської Республіки. *Емпіричну базу* дослідження утворили доповіді з питань європейської інтеграції, подані в центральних органах ЄС та уряду Австрійської Республіки, економічні та статистичні дані, рішення та висновки європейських судових органів.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що вперше у вітчизняній юридичній науці здійснено комплексне дослідження особливостей правового забезпечення економічної інтеграції Австрійської Республіки до Європейського Союзу, визначено основні етапи такої інтеграції, розкрито можливості застосування австрійського правового досвіду європейської ринкової інтеграції Україною. Наукова новизна полягає в таких основних положеннях:

уперше:

розкрито особливості правового регулювання інтеграції Австрійської Республіки до внутрішнього ринку Європейського Союзу, зокрема, участі Австрії у Європейській асоціації вільної торгівлі, австрійської індивідуальної ініціативи, простежено основні етапи європейської інтеграції Австрії, виявлено правові засади реформування внутрішнього законодавства та політик Австрійської Республіки у зв'язку зі вступом до Європейського Союзу;

на основі правового аналізу Угоди про асоціацію між Європейськими Співтовариствами та Австрійською Республікою продемонстровано, що загальноприйнятий формат угод про асоціацію з ЄС сформувався саме під час переговорів про підписання відповідної угоди з Австрією, показано

вплив австрійської Угоди про асоціацію на розвиток відносин ЄС з іншими європейськими державами, розкрито особливості правового режиму угоди про асоціацію з ЄС;

показано особливості участі Австрійської Республіки в європейських економічних інтеграційних об'єднаннях, зокрема в Європейській асоціації вільної торгівлі, Європейському Економічному Просторі, а саме правового регулювання багатостороннього та двостороннього співробітництва Австрії з іншими державами-членами відповідних організацій та гармонізації права Австрії з правом ЄАВТ, ЄЕП та ЄС;

запропоновано шляхи використання австрійського правового досвіду європейської інтеграції Україною, визначено механізми практичного обміну таким досвідом та його запровадження, зокрема, це стосується досвіду з імплементації вимог ЄС у галузі ринкових політик, аграрної та конкурентної політики, а також щодо підготовки державних службовців з питань європейської інтеграції, котрий може бути використаний за допомогою механізмів уже укладених між Австрією та Україною двосторонніх угод про обмін інформацією та підготовку спеціалістів;

удосконалено:

методологічні засади дослідження правового регулювання інтеграції держав до регіональних економічних блоків, зокрема, запропоновано використовувати міждисциплінарний підхід для розгляду причин та наслідків економічної інтеграції;

концептуальні положення щодо особливостей правового режиму європейських інтеграційних об'єднань (ЄС, ЄАВТ, ЄЕП) та угод про асоціацію з Європейським Союзом, зокрема досліджено вплив Суду Європейського Союзу та Суду Європейської асоціації вільної торгівлі на тлумачення принципу прямої дії права Європейського Союзу, продемонстровано, що право ЄС застосовується в Європейському Економічному Просторі та щодо угод про асоціацію з Європейським Союзом за аналогією;

набули подальшого розвитку:

погляди на правове регулювання європейської інтеграції як на процес зближення, гармонізації та уніфікації національної правової системи держави з правовою системою Європейського Союзу, а також поступової імплементації до правової системи держави базових правових та ідеологічних засад ЄС (*acquis communautaire* з подальшою імплементацією європейських політик в окремих галузях управління та економіки);

доктринальні розробки щодо значення та змісту поняття *acquis communautaire* як основи правопорядку Європейського Союзу, зокрема продемонстровано розвиток концепції *acquis communautaire* у процесі розширень ЄС, показано еволюцію та розширення цього поняття з кожним новим розширенням Європейських Співтовариств та Європейського Союзу.

Практичне значення одержаних результатів полягає у визначенні особливостей правового регулювання інтеграції Австрійської Республіки до внутрішнього ринку Європейського Союзу. Основні положення, висновки та рекомендації дослідження можуть бути використані у:

науково-дослідній роботі – для подальшого дослідження загальної теорії європейської інтеграції, правового регулювання участі держав у внутрішньому ринку Європейського Союзу, правового регулювання інтеграції України до ЄС та внутрішнього ринку ЄС;

навчальному процесі – для викладання курсів «Міжнародне право», «Право Європейського Союзу», «Порівняльне правознавство» та спеціальних курсів, таких як «Міжнародне економічне право», при розробленні методичних рекомендацій, коментарів, навчальних посібників;

нормотворчій та правозастосовній діяльності – при розробці проєктів міжнародних договорів та законодавчих актів, а також при вирішенні питань щодо подальшої європейської інтеграції України та її вступу до міжнародних економічних інтеграційних об'єднань і для запровадження елементів австрійського досвіду правового регулювання європейської інтеграції до правової системи України.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційного дослідження були обговорені на кафедрі європейського права та порівняльного правознавства Національного університету «Одеська юридична академія», а також на міжнародних та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, науково-методологічних семінарах, круглих столах, зокрема на: Міжнародній науково-практичній конференції «Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України» (31 січня – 1 лютого 2014 р., м. Львів); Міжнародній науково-практичній конференції «Правове життя сучасної України» (16–17 травня 2014 р., м. Одеса); Міжнародній науковій конференції «Європейські орієнтири реформування публічної служби в Україні» (м. Одеса, 26 вересня 2014 р.); круглому столі «Правові проблеми цивілізаційного вибору України», присв. 10-річчю кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства (28 листопада 2014 р., м. Одеса).

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження відображено в 10 публікаціях, 6 з яких – наукові статті, опубліковані у фахових наукових виданнях (із них 2 статті опубліковано у зарубіжних виданнях), та 4 інших публікаціях.

Структура дисертації зумовлена її метою та задачами і складається зі вступу, трьох розділів, які містять одинадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 233 сторінки, із них основного тексту – 190 сторінок, список використаних джерел складає 325 найменувань і міститься на 43 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність і рівень наукової розробки теми дослідження, його зв'язок із науковими програмами, планами, темами. Визначено об'єкт, предмет, методи, мету й задачі дослідження. Розкрито основні елементи наукової новизни, встановлено практичну цінність одержаних результатів. Наведено дані щодо апробації результатів та їх опублікування.

Розділ перший «Інтеграція Австрійської Республіки до європейських економічних структур в 1950–1980-х роках ХХ століття» складається з трьох підрозділів, в яких охарактеризовано специфіку процесу європейської економічної інтеграції Австрії.

У підрозділі 1.1. *«Концептуальні та методологічні засади дослідження економічної інтеграції Австрійської Республіки до Європейського Союзу»* встановлюється зміст основних понять, що застосовуються в роботі, досліджується поняття та теорії європейської інтеграції.

Визначено, що економічна інтеграція є об'єктивним процесом, зумовленим науково-технічним прогресом, розвитком засобів транспорту та зв'язку, зростанням обсягів світової торгівлі. Найбільш поширеною формою інтеграції є регіональна інтеграція, тобто створення інтеграційних об'єднань країн конкретного регіону, найяскравішим прикладом якої є Європейський Союз.

З'ясовано, що всі основні теорії інтеграції (федералізм, функціоналізм, неофункціоналізм, супранационалізм, інтерговерменталізм) поділяють спільну думку про те, що економічна інтеграція стає поштовхом до політичної інтеграції, проходячи шлях від економічного союзу через митний та валютний союз до політичного союзу, в якому відбувається делегування частини державного суверенітету на користь міждержавного об'єднання, яке набуває ознак федерації. Відзначається, що необхідною умовою регіональної інтеграції є культурна та ідеологічна близькість держав регіону, наявність у них спільних цінностей, можливість формування спільної ідентичності та відчуття спільної долі. Для Європейського Союзу такими спільними цінностями є верховенство права, повага до прав людини, ринкова економіка.

Окреслено методологічні засади європейської ринкової інтеграції, котрі слід розглядати у більш широкому контексті економічних, політичних та соціальних відносин, щодо яких право виступає регулятором. Це дозволяє дослідити стан інтеграції держави до внутрішнього ринку ЄС в кожний період її участі в інтеграційному процесі, встановити причини та наслідки конкретних інтеграційних заходів.

У підрозділі 1.2. *«Правове регулювання участі Австрійської Республіки в Європейській асоціації вільної торгівлі та Європейському*

Економічному Просторі» виявлено специфічні риси правового регулювання вступу та участі Австрійської Республіки в Європейській асоціації вільної торгівлі та Європейському Економічному Просторі.

Встановлено, що держави, які не могли або не бажали приєднатися до Європейських співтовариств, утворили альтернативний проект Європейської асоціації вільної торгівлі, який передбачав менш тісну інтеграцію. Вступ Австрійської Республіки до Європейських спільнот унеможлилювався зовнішньополітичними обставинами. Європейська асоціація вільної торгівлі стала прийнятним механізмом для максимального зближення австрійського ринку з ринками держав-членів Європейських спільнот. Однак існування двох інтеграційних економічних об'єднань в одному регіоні було явно аномальним, тому держави-члени ЄАВТ, по змозі, полишали організацію та приєднувалися до ЄС.

Визначається, що на початок 1990-х років лише незначна частина західно- та центральноєвропейських країн-членів ЄАВТ не стали членами ЄС або не заявили про бажання приєднатися. Щоб надати таким країнам можливість більш повно інтегруватися до внутрішнього ринку Європейського Союзу без політичного членства у ньому, був утворений Європейський Економічний Простір, до якого увійшли обидві організації. Членство в ЄЄП передбачає сприйняття частини внутрішнього правопорядку ЄС та фактичне поширення на держави-члени ЄЄП правового режиму ЄС, що проявляється, зокрема, в практиці Суду ЄАВТ, який застосовує тлумачення, аналогічні тлумаченням Суду ЄС. Для Австрійської Республіки короткий період членства в Європейському економічному просторі став останнім випробуванням перед вступом до ЄС. Цей період було використано для остаточної гармонізації права Австрійської Республіки з правом ЄС шляхом імплементації в законодавство Австрії тих норм права ЄС, що набули чинності після укладання Маастрихтського договору.

У підрозділі 1.3. *«Правовий режим Угоди про асоціацію між Європейськими Співтовариствами та Австрійською Республікою»* встановлюються особливості правового режиму Угоди про асоціацію між Європейськими співтовариствами та Австрійською Республікою, що стала надалі модельною для подібних угод.

Підкреслюється, що участь в Європейській асоціації вільної торгівлі не дозволяла достатньо повно використовувати ринковий потенціал країни, лівовою частиною експорту якої приходила ся на країни-члени ЄС. Альтернативною членству стала асоціація з ЄС, можливість якої передбачалася Римським договором. Зроблено висновок, що саме в переговорах між Європейськими Співтовариствами та Австрійською Республікою викарбувався формат угод про асоціацію з ЄС, який пізніше став загальноновизнаним. Від концепції участі в спільному ринку ЄС без політичної участі в організації концепція угоди про асоціацію еволюціонувала до концепції міжнародного договору з частковим сприйняттям положень права ЄС асоційованою державою.

Зазначається, що процес імплементації та виконання Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Австрійською республікою став «випробувальним майданчиком» для таких угод. Зокрема, рішеннями Суду ЄС було встановлено, що угода про асоціацію має пряму дію на території держави, а так само правовий режим угоди про асоціацію можна розглядати як частину права ЄС якщо не в силу прямого припису, то за аналогією.

Розділ другий «Правові засади вступу Австрійської Республіки до Європейського Союзу та економічного середовища Європейського Союзу» містить три підрозділи, в яких розглянуті правові аспекти вступу Австрії до Європейського Союзу, входження держави до сфери *acquis communautaire* Європейського Союзу.

У підрозділі 2.1. «Загальні правові засади вступу Австрійської Республіки до Європейського Союзу» показано, що утворення принципово нової політичної формації в регіоні уможливило четверте розширення ЄС, яке включало в себе Австрію, Швецію та Фінляндію. Це розширення стало випробувальним майданчиком для новоутворених механізмів розширення Європейського Союзу, запроваджених Єдиним Європейським Актом та Маастрихтським договором.

Досліджено процес вступу Австрійської Республіки до Європейського Союзу від моменту подачі заявки на вступ до Європейських Співтовариств в 1989 році до набуття країною повного членства в ЄС. Виявлено, як було розв'язано проблему нейтралітету Австрії. Досліджено відповідні зміни в австрійському законодавстві, що полягали у конкретизації конституційних положень про нейтралітет у такий спосіб, щоб Конституція дозволяла участь у спільній зовнішній політиці та політиці безпеки ЄС у формі невійськових заходів.

У підрозділі 2.2. «Входження Австрійської Республіки до сфери правопорядку ЄС та визнання *acquis communautaire*» досліджено поняття *acquis communautaire*, котре зазвичай трактується як визнання основних надбань Європейських Співтовариств та Європейського Союзу в політичній, правовій та економічній галузях. Зазначається, що особливістю впровадження *acquis communautaire* в Австрії стало сприйняття більшості його елементів ще до вступу до ЄС. Зазвичай для нових членів ЄС встановлюються певні строки для внесення відповідних змін у законодавство. Щодо Австрії, то попередня участь у Європейській конвенції з прав людини та основних свобод та Європейському Економічному Просторі дозволили їй пристосувати свої правові та економічні стандарти до вимог ЄС ще до вступу до організації.

У підрозділі 2.3. «Правові аспекти приєднання Австрійської Республіки до митного союзу та Економічного і валютного союзу країн-членів ЄС» проаналізовано особливості четвертого розширення ЄС, в рамках якого до Союзу приєдналися Австрія, Швеція та Фінляндія.

Доведено, що для участі Австрійської Республіки у внутрішньому ринку ЄС основне значення мало не стільки приєднання до політичних структур Союзу, скільки можливість участі у внутрішніх ринкових механізмах, серед яких є найважливішими Європейський митний союз та Європейський економічний та валютний союз. Повне членство в ЄМС означало необхідність повної імплементації європейського митного законодавства до правової системи Австрії, заміну митного кодексу країни на Митний кодекс ЄС та приєднання до митних політик ЄС. Унаслідок імплементації національне митне законодавство Австрійської Республіки, фактично, перестало існувати як галузь національного права та було замінене єдиним законом про імплементацію норм права ЄС, яким в країні була запроваджена пряма дія Європейського митного кодексу, а також директив та регламентів ЄС у митній сфері. Показано характер участі Австрії в формуванні Європейського митного союзу.

Показано, що Австрійська Республіка брала безпосередню участь у формуванні Економічного і валютного союзу країн-членів ЄС, оскільки процес його створення відбувався одночасно з набуттям Австрією членства в Європейському Союзі. Продемонстровано напрями впливу Австрії на функціонування Економічного і валютного союзу.

Розділ третій «Правові наслідки економічної інтеграції Австрійської Республіки до Європейського Союзу» складається з п'яти підрозділів, у яких розглянуто правове регулювання забезпечення європейської інтеграції у внутрішньому праві Австрії, імплементація в державі політик ЄС, а також виокремлено елементи австрійського досвіду, що можуть бути використані для забезпечення європейської інтеграції України.

У підрозділі 3.1. «Зміни у правовій системі Австрійської Республіки у зв'язку зі вступом до Європейського Союзу» досліджуються реформи права Австрії у зв'язку зі вступом до ЄС.

Показано, що вступ до ЄС зумовив проведення в Австрійській Республіці конституційної реформи. Виявлено, як повноваження федеральних земель були обмежені при вступі до Союзу. Змінами до Федеральної конституції була передбачена можливість участі Австрії у спільній зовнішній політиці та політиці безпеки ЄС. Імплементації міжнародних зобов'язань Австрії, що виникли у зв'язку зі вступом до ЄС, сприяла реформа державної служби, зокрема загальне навчання державних чиновників в органах місцевого самоврядування основам європейської інтеграції. Крім того, через вступ до ЄС відбулися зміни в практиці соціального партнерства. Так, представники бізнесу, аграрного сектору та профспілок отримали формальну можливість брати участь в австрійських делегаціях, що представляють країну в органах Союзу, щоправда, таким правом вони користуються рідко через вузьку спрямованість їх діяльності, яка не стосується більшості питань європейської інтеграції.

У підрозділі 3.2. *«Внутрішні правові механізми Австрійської Республіки з забезпечення економічної інтеграції до Європейського Союзу та запровадження спільних політик ЄС»* досліджено австрійські правові механізми європейської інтеграції, створені в рамках процесу європеїзації.

Простежено особливості взаємодії законодавчої та виконавчої влади у забезпеченні європейської інтеграції, зокрема, щодо парламентського контролю за відповідністю законодавства країни європейському праву та над діяльністю уряду в сфері виконання угод з ЄС. Доведено, що основним напрямом європеїзації в Австрії стало «розрегулювання» економіки, тобто скорочення та спрощення її регулювання правовими засобами шляхом скорочення кількості регуляторних актів. Продемонстровано, що п'ятирічний перехідний період для приведення законодавства Австрійської Республіки у відповідність до права ЄС виявився недостатнім навіть у такій сприятливій ситуації, тому імплементація європейського законодавства до права Австрії продовжувалася близько десяти років, причому це стосувалося таких важливих ринкових питань як регулювання конкуренції та приведення внутрішньої аграрної політики у відповідність до аграрних політик ЄС. Зроблено висновок, що експеримент з «прискореним» перехідним періодом у п'ять років виявився невдалим та продемонстрував, що перехідний період для нових членів не може складати менше десяти років.

У підрозділі 3.3. *«Правове регулювання запровадження спільної політики внутрішнього ринку Європейського Союзу в Австрійській Республіці»* простежено особливості запровадження в Австрійській Республіці політик внутрішнього ринку ЄС, що відбувалося в умовах переходу від внутрішнього до єдиного ринку Євросоюзу.

Запропоновано поділити різні напрями імплементації політик внутрішнього ринку ЄС Австрією на такі, що потребували суто технічних змін (митне право, політика в галузі конкуренції та регулювання телекомунікацій), та такі, що потребували суттєвої перебудови внутрішнього законодавства та внутрішніх політик (аграрна та структурна політика).

У підрозділі 3.4. *«Правове регулювання запровадження в Австрійській Республіці інших політик ЄС в економічній сфері»* проаналізовано процес імплементації в австрійське законодавство політик ЄС, суміжних з політиками внутрішнього ринку, зокрема спільної аграрної та структурної політик ЄС.

Увагу приділено імплементації спільної аграрної політики. Досліджено австрійський досвід введення до законодавства елементів спільної структурної політики ЄС та правил ЄС стосовно визначення та підтримки регіонів з несприятливими умовами. Проаналізовано юридичні труднощі імплементації політик щодо дорожнього транспорту

та екологічного контролю. Показано правові методи, що були застосовані Австрією для захисту від несприятливих наслідків імплементації таких політик, зокрема проаналізовано справи Європейського Суду за позовами Австрії, що дозволили їй відстояти порівняно сприятливий режим відповідних політик.

У підрозділі 3.5. *«Австрійський досвід інтеграції до внутрішнього ринку Європейського Союзу в економічній сфері як приклад для України та економічне співробітництво між Україною та Австрійською Республікою: правові питання»* визначено елементи австрійського досвіду європейської інтеграції як в загальних, так і в економічних питаннях, що можуть бути використані Україною.

Доведено, що австрійський досвід інтеграції до внутрішнього ринку ЄС у багатьох аспектах збігається із завданнями європейської інтеграції України. Зокрема, обидві країни тривалий час існували між двома більш потужними політичними блоками, декларуючи свою відданість політиці нейтралітету. В обох випадках ринковій інтеграції передував довгий діалог та участь у спільних проектах, що дозволило інтегруватися до внутрішнього ринку Євросоюзу, ґрунтуючись на попередній гармонізації законодавств та набутому досвіді. Як Україна, так і Австрійська Республіка проводили протекціоністську політику, забезпечену високими митами та тарифами для іноземних товарів. Для обох держав має велике значення підтримка сільськогосподарського виробництва та експорт продовольства. Нарешті, їх спіткали подібні проблеми у структурній та регіональній політиці через наявність регіонів з несприятливим положенням, потребу в забезпеченні екологічних стандартів, а також у зв'язку з тим, що як Україна, так і Австрія, є транзитними країнами, через які проходить великий транспортний потік з інших країн.

Простежено два основних напрями використання досвіду Австрії з правового регулювання європейської економічної інтеграції: По-перше, це досвід міжнародної діяльності з правового забезпечення участі у внутрішньому ринку ЄС, зокрема під час створення зони вільної торгівлі між Австрійською Республікою та Європейськими Співтовариствами та під час участі у загальних міжнародних договорах та організаціях, таких як СОТ чи Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами. По-друге, це досвід реформування законодавства з регулювання ринку загалом та його окремих галузей з метою наближення та гармонізації його з правом ЄС. Показано технічні можливості для застосування австрійського досвіду в Україні, що забезпечуються діючими двосторонніми угодами в економічній галузі між Україною та Австрією, зокрема, щодо обміну досвідом між сторонами в сфері реформування законодавства та підготовки фахівців.

ВИСНОВКИ

У дослідженні розв'язано важливе наукове завдання, яке полягало у глибокому комплексному дослідженні особливостей правового забезпечення інтеграції Австрійської Республіки до внутрішнього ринку Європейського Союзу. Основні результати дослідження втілюються у таких положеннях:

1. Правове регулювання інтеграції нових держав до європейських ринкових структур та їх участі в таких структурах слід розглядати у широких рамках усього комплексу правових явищ, викликаних загальною тенденцією до інтеграції та глобалізації, що характерна для сучасного світу.

Глобалізація охоплює всі сфери міжнародних відносин та проявляється у розмиванні державних кордонів для руху товарів, послуг, капіталів та осіб, виникненні спільного світового ринку, пришвидшенні обміну науково-технічними досягненнями тощо. Інтеграція є політичним, правовим та економічним поняттям, що означає створення формально організованих об'єднань держав, які спільно виступають на глобальному ринку. Найбільш поширеною її формою є регіональна інтеграція. У рамках інтеграційних об'єднань виникає відповідний правовий режим, який підтримується їх учасниками. Інтеграційні процеси починаються в економічній сфері та пізніше оформлюються у політичне об'єднання, в якому відбувається делегування частини державного суверенітету наддержавним органам такого об'єднання. Економічні інтереси є необхідною, однак не єдиною передумовою інтеграції. Необхідна також культурна та ідейна близькість учасників, розуміння ними спільної долі та готовність брати відповідальність один за одного.

2. Ринкову інтеграцію неможливо пояснити суто правовими факторами. Право є потужним інструментом, що сприяє оформленню відносин, допомагає їх розвитку, виконує прогностичну функцію. Однак глибоке дослідження інтеграційної сфери уможливлується з урахуванням мотивів, які спонукають міжнародних акторів до інтеграції, а також її наслідків. Відповідно, для вивчення інтеграції необхідне запозичення методів інших наук, зокрема економіки, політології, соціології. Поєднання методів різних наук втілюється у категорії міжнародного режиму як комплексного інструментарію способів регулювання, який застосовується певним суб'єктом або щодо певного об'єкта, що включають в себе явно та неявно виражені принципи, норми, процедури прийняття рішень, навкруги яких концентруються інтереси міжнародних акторів в певній сфері. Застосування категорії міжнародних режимів робить можливим дослідження інтеграції у динаміці.

3. Після Другої світової війни в Європі виникло два великих економічних об'єднання – Європейське економічне співтовариство та Європейська асоціація вільної торгівлі, що були створені для досягнення різних цілей.

Метою першого було формування спільного ринку європейських держав, друге являло собою менш тісне економічне об'єднання, учасники якого не прагнули до створення спільного ринку. В останньому випадку потреба в створенні такого об'єднання диктувалася неможливістю або небажанням низки європейських держав брати участь у спільному ринку. Зокрема, для Австрії причиною стала необхідність збереження нейтралітету та хитке геополітичне становище. Успіх ЄС у 1960-ті роки спонукав держав-членів ЄАВТ, по змозі, полишати організацію та приєднуватися до ЄС. Після розпаду соціалістичної системи в Європі членами ЄАВТ залишилися лише ті держави, які не мали бажання приєднуватися до ЄС. Однак навіть ці країни прагнули отримати доступ до внутрішнього ринку ЄС. Компромісним рішенням стало створення Європейського Економічного Простору, що поєднав ЄС та країни ЄАВТ, в т.ч. Австрію. Розвиток цієї організації зумовив поступове усунення кордонів між країнами ЄАВТ та ЄС, зокрема через створення митного союзу та фактичне застосування в рамках ЄАВТ правового режиму ЄС за допомогою ЄЄП. Будучи членом ЄС, Австрійська Республіка вже у новій якості продовжує брати участь в ЄЄП.

4. У період членства в ЄАВТ Австрія мала необхідність інтеграції до внутрішнього ринку ЄС, оскільки основна частина її експорту приходилася на держави-члени ЄС, але, зважаючи на свій особливий міжнародно-правовий статус, – без входження до цієї організації. Тому вона, разом з деякими іншими державами, скористалася такою правовою формою співробітництва як угода про асоціацію. Поняття та процедура асоційованого членства не були чітко визначені Римським договором ЄС, тому формат угоди довелося погоджувати під час переговорів, що тривали упродовж 1960-х років, на двосторонній основі. Саме у переговорах з Австрією відбулася еволюція ідеї асоціації від розуміння її як фактичного членства в Європейських співтовариствах без політичної участі до ідеї всеохоплюючої зони вільної торгівлі з частковою імплементацією *acquis* ЄС асоційованою державою. Австрійська угода про асоціацію стала модельною, а її імплементація та виконання – «випробувальним майданчиком» для інших подібних угод, зокрема для угоди з Україною.

5. У 1989 році розпочався процес приєднання Австрійської Республіки до ЄС, що відбувався в умовах реформи Співтовариств та перетворення їх на Європейський Союз. Четверте розширення стало випробуванням для новоутворених «вступних» механізмів Союзу, зокрема, процедури ратифікації угоди про вступ усіма членами ЄС, процедури голосування в Європейському Парламенті та змін у повноваженнях Європейської Ради. Позитивному результату переговорів щодо вступу Австрії до ЄС сприяло попереднє визнання країною більшості правових та економічних стандартів ЄС. Найбільш гостра проблема полягала не в пристосуванні внутрішніх правових механізмів країни до вимог Співтовариств та Союзу, а в традиційному австрійському нейтралітеті. Розв'язання цієї проблеми

шляхом внесення змін до Федеральної Конституції та внутрішнього законодавства, які дозволили країні брати участь у невоєнних аспектах спільної зовнішньої політики та політики безпеки, формально зберігаючи нейтралітет щодо воєнних питань, відкрило шлях до повної інтеграції Австрійської Республіки до ЄС.

6. Основною вимогою до Австрії при вступі до ЄС стало визнання *acquis communautaire*, тобто надбань Європейських Співтовариств та Європейського Союзу в політичній та правовій галузях, які відображають ідею та дух організації. Зміст *acquis communautaire* постійно змінювався та розширювався при розширеннях ЄС, вбираючи в себе забезпечення прав людини, наявність конкурентної ринкової економіки, закріплення основних цілей існування ЄС, визнання керівної ролі центральних органів Союзу. *Acquis communautaire* складає суть правопорядку ЄС, а, отже, його визнання та імплементація є умовою для вступу. Для Австрії процес визнання *acquis communautaire* пройшов досить легко завдяки існуванню національної правової системи ринкового типу, попередньому визнанню Європейської конвенції з прав людини, виконанню угоди про асоціацію, а також членству в Європейському Економічному Просторі.

7. Моментом завершення інтеграції Австрійської Республіки до внутрішнього ринку ЄС та початком її повноцінної участі у цьому ринку слід вважати вступ до Європейського митного союзу та Європейського економічного та валютного союзу. Вступивши до ЄМС, Австрія провела повну імплементацію європейського митного законодавства до своєї правової системи, включаючи Митний кодекс ЄС, та приєдналася до митних політик ЄС. Це зумовило заміну австрійської політики протекціонізму щодо третіх країн більш ліберальною європейською економічною політикою. Фактично, Австрія більше не мала власного митного права (окрім питань організації митної справи) та митної політики та повністю мала слідувати відповідному праву та політикам ЄС.

8. Вступ Австрії до ЄС зумовив суттєві трансформації в правовому регулюванні її внутрішньої політики. Зазнали обмежень повноваження федеральних земель, які частково перейшли Федеральному Уряду та органам ЄС. Землі були позбавлені можливості виступати проти рішень Уряду, прийнятих на виконання європейських політик. Водночас австрійські організації соціального партнерства отримали право брати участь в обговоренні і процесі прийняття рішень не тільки на рівні уряду, а й на рівні ЄС. З урахуванням проведеної реформи державної служби, відбулося загальне зрушення від федералізму до унітарності, що забезпечило ефективність імплементації європейського права та політики.

9. У ринковій галузі приєднання Австрії до ЄС означало лібералізацію та «розрегулювання» національної економіки шляхом імплементації права та правової практики ЄС. Різні напрями імплементації політик ЄС Австрією можна розділити на такі, що потребували суто технічних змін, та такі, що

потребували суттєвої перебудови внутрішнього законодавства та внутрішніх політик. До перших можна віднести імплементацію політик щодо митного регулювання, регулювання конкуренції та ринку телекомунікацій. Значно більш складною виявилася імплементація спільної аграрної політики, оскільки вона передбачала перебудову всієї системи регулювання дотацій для сільського господарства та поставлення фермерів в умови вільної конкуренції з сільськогосподарськими виробниками інших країн ЄС. Вартий уваги успішний австрійський досвід у розв'язанні цього питання, а саме: політика субсидування аграрної галузі загалом була перетворена на політику адресної підтримки окремих виробників шляхом надання їм компенсацій та допомоги у пристосуванні до нових умов. Водночас Австрійська Республіка вживала заходів з захисту власного правового режиму від надмірних «посягань» з боку ЄС. Зокрема, Австрії вдалося довести в Суді ЄС, що органи Союзу не можуть за власною ініціативою вносити зміни до документів, що регулюють порядок вступу та участі країни в ЄС, і що такі зміни потребують згоди відповідної країни-учасника.

10. Австрійський досвід правового регулювання інтеграції до внутрішнього ринку Європейського Союзу може бути використаний Україною, враховуючи такі спільні риси двох держав як тривалий процес наближення до ЄС, протекціонізм у зовнішній торгівлі та високий рівень субсидування сільськогосподарських виробників. Із підписанням Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Україна опинилася приблизно у тому ж стані інтеграції з ЄС, в якому Австрія перебувала наприкінці 1970-х років. Можна окреслити два напрями використання австрійського досвіду: міжнародний та національний. З міжнародного досвіду доцільно, за прикладом Австрії, підписати та ратифікувати європейську Конвенцію про спрощення формальностей у торгівлі товарами. У внутрішній політиці вартий уваги австрійський досвід реформування ринкового законодавства, зокрема в аграрній політиці, конкурентній політиці, екології та підготовці державних службовців. Сприйняття та застосування австрійського досвіду може бути забезпечене в рамках існуючих двосторонніх угод між Австрією та Україною в ринковій галузі.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових періодичних виданнях:

1. Рябошапченко А. А. Правовые аспекты конституционного реформирования в Австрийской Республике в связи со вступлением в Европейский Союз / А. А. Рябошапченко // Евразийский юридический журнал. – 2014. – № 2(69). – С. 87–90.

2. Рябошапченко А. О. Принцип *acquis communautaire*: становлення та значення при підготовці вступу Австрійської Республіки до Європейського Союзу / А. О. Рябошапченко // Юридичний вісник. – 2014. – № 2. – С. 291–283.

3. Рябошапченко А. О. Міжнародно-правові засади вступу Австрійської Республіки до Європейських спільнот та Європейського Союзу [Електронний ресурс] / А. О. Рябошапченко // Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право». – 2014. – № 2 – С. 376–378. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/2_2014/104.pdf

4. Рябошапченко А. О. Маастрихтський договір та процедура вступу Австрійської Республіки до Європейського Союзу / А. О. Рябошапченко // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. – О. : Юрид. л-ра, 2014. – Вип. 73. – С. 62–68.

5. Рябошапченко А. О. Австрійський досвід інтеграції до Європейського Союзу в економічній сфері як приклад для України та економічне співробітництво між Україною та Австрійською Республікою: правові питання / А. О. Рябошапченко // Публічне право: науково-практичний журнал. – 2014. – № 4. – С. 241–249.

6. Рябошапченко А. О. Правові наслідки вступу Австрійської Республіки до Європейського Союзу / А. О. Рябошапченко // Юридичний вісник. – 2015. – № 1. – С. 291–283.

Публікації апробаційного характеру:

7. Рябошапченко А. А. Конституционные реформы в Австрийской Республике в свете вступления в Европейский Союз / А. А. Рябошапченко // Матер. міжнар. наук.-практ. конф. «Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України» (м. Львів, 31 січня – 1 лютого 2014 року). – С. 89–93.

8. Рябошапченко А. А. Реформа государственной службы в Австрийской Республике в контексте вступления в ЕС / А. А. Рябошапченко // Європейські орієнтири реформування публічної служби в Україні : щорічні Рішельєвські академічні читання (м. Одеса, 26 вересня 2014 р.). – О. : Юрид. л-ра, 2014. – С. 288–291.

9. Рябошапченко А. О. Вступ Австрійської Республіки до Європейського Союзу: причини швидкого прогресу / А. О. Рябошапченко // Правове життя сучасної України : Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 16–17 травня 2014 року) : у 2 т. – О. : Юрид. л-ра, 2014. – Т. 2. – С. 330–332.

10. Рябошапченко А. О. Значення австрійського досвіду інтеграції в Європейський Союз в економічній сфері як приклад для України / А. О. Рябошапченко // Правові проблеми цивілізаційного вибору України: матер. круглого столу, присвяч. 10-річчю кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства (м. Одеса, 28 листопада 2014 р.). – О. : Фенікс, 2014. – С. 153–157.

АНОТАЦІЯ

Рябошапченко А. О. Правове забезпечення економічної інтеграції Австрійської Республіки до Європейського Союзу. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.11 – міжнародне право. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2015.

У дисертації охарактеризована специфіка австрійського досвіду європейської інтеграції. Визначено загальне поняття європейської інтеграції та простежені основні її теорії. Охарактеризовано основні етапи процесу європейської інтеграції Австрії: від участі в Європейській асоціації вільної торгівлі до імплементації спільних політик ЄС після набуття повного членства в Союзі. Досліджено правовий режим Угоди про асоціацію між Австрійською Республікою та Європейськими Співтовариствами. Встановлено, що саме угода з Австрією надалі стала модельною для таких угод, зокрема для Угоди між ЄС та Україною.

Простежено проблемні аспекти правового забезпечення економічної інтеграції Австрійської Республіки до ЄС. Найбільш помітними з них стали нейтральний статус Австрії та особливості конституційної системи та федерального устрою країни, які унеможливлювали імплементацію права ЄС до законодавства Австрії. Продемонстровано правові засоби розв'язання цих проблем, застосовані австрійським законодавцем, зокрема реформу федерального устрою. Показані особливості правового регулювання впровадження спільних політик Європейського Союзу в Австрійській Республіці. Виявлено правові проблеми, з якими зіткнулася Австрія під час запровадження таких політик. Окреслені основні елементи досвіду європейської інтеграції Австрії, що можуть бути використані Україною. Надано рекомендації щодо запровадження досвіду Австрії в Україні та продемонстровано конкретні механізми обміну таким досвідом та його використання.

Ключові слова: європейська інтеграція, теорія європейської інтеграції, спільний ринок Європейського Союзу, Австрійська Республіка, європейська інтеграція Австрійської Республіки, Угода про асоціацію з ЄС, імплементація права ЄС, спільні політики ЄС.

АННОТАЦИЯ

Рябошапченко А. А. Правовое обеспечение экономической интеграции Австрийской Республики в Европейский Союз. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.11 – международное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2015.

В диссертации рассматривается специфика правового регулирования экономической интеграции Австрийской Республики в Европейский Союз и отдельные европейские экономические структуры. Определено общее понятие экономической интеграции и европейской интеграции и прослежены основные их теории. Охарактеризованы основные этапы процесса европейской интеграции Австрии в экономической сфере: от участия в Европейской ассоциации свободной торговли до членства в Европейском экономическом пространстве, заключения договора о вступлении в Европейский Союз, имплементации общей политики ЕС после получения полного членства в Союзе.

Исследован правовой режим Соглашения об ассоциации между Австрийской Республикой и Европейским Сообществом, прослежены причины и последствия его заключения. Доказано, что формат соглашения об ассоциации являлся единственной приемлемой возможностью для Австрии участвовать в экономических структурах Европейских Сообществ при невозможности политической интеграции. Установлено, что именно соглашение с Австрией в дальнейшем стало модельным для таких соглашений, в том числе для Соглашения между ЕС и Украиной, выявлены элементы опыта Австрии в исполнении Соглашения об ассоциации, которые могут быть использованы Украиной.

Охарактеризованы проблемные аспекты правового обеспечения экономической интеграции Австрийской Республики в ЕС. Наиболее заметными из них стали нейтральный статус Австрии и особенности конституционной системы и федерального устройства страны, делавшие невозможной имплементацию права ЕС в законодательство Австрии. Продемонстрированы правовые способы решения этих проблем, примененные австрийским законодателем, в частности, реформа федерального устройства путём перераспределения полномочий между Федеральным правительством и правительствами федеральных земель таким образом, чтобы обеспечить исполнение землями предписаний права ЕС. Также показаны изменения в составе основных органов ЕС в связи с четвёртым расширением, охватывавшим Австрийскую Республику. Рассматривается практика Суда Европейского Союза по разрешению споров, связанных с имплементацией права ЕС в законодательство Австрии.

Показаны особенности правового регулирования внедрения общей политики Европейского Союза в Австрийской Республике. Выявлены правовые проблемы, с которыми столкнулась Австрия при введении таких политик, в частности, противоречия между актами ЕС и внутренним законодательством Австрии. Продемонстрированы методы и способы разрешения правовых проблем, связанных с имплементацией общей аграрной и земельной политики, структурной политики, экологической политики. Очерчены основные элементы опыта европейской экономической интеграции Австрии, которые могут быть использованы Украиной.

Разработаны рекомендации по внедрению опыта Австрии в Украине и продемонстрированы конкретные механизмы обмена таким опытом и его использования.

Ключевые слова: Европейская интеграция, теория европейской интеграции, общий рынок Европейского Союза, Австрийская Республика, европейская интеграция Австрийской Республики, Соглашение об ассоциации с ЕС, имплементация права ЕС, общие политики ЕС.

SUMMARY

Riaboshapchenko A. O. Legal enforcement of economic integration of the Republic of Austria into the European Union. – Manuscript

Thesis for Candidate of Legal Sciences Degree by specialty 12.00.11 – International Law. – National University «Odessa Law Academy», Odessa, 2015.

The thesis describes the specifics of the Austrian experience of European integration. It determines the overall concept of European integration, and traced its basic theory. It describes the main steps of the process of European integration in Austria to participate in the European Free Trade Association to implement a common policy of the EU after the entry into full membership in the Union.

The thesis studies the legal regime of the Association Agreement between the Republic of Austria and the European Community. It has been established that it was an agreement with Austria that later became a model for such agreements, including the Agreement between the EU and Ukraine.

The thesis traces the problematic aspects of the legal security of economic integration of the Republic of Austria to the EU. The most notable of them was the neutral status of Austria and especially the constitutional system and the federal structure of the country, impossible implementation of EU law Austrian law. The thesis demonstrates the legal technics of solving these problems, applied by the Austrian legislator, in particular, the reform of the federal system.

The thesis traces the peculiarities of legal regulation of the implementation of the general policies of the European Union to the Republic of Austria. It reveals legal problems faced by Austria with the introduction of such policies. It also outlines the main elements of the experience of European integration in Austria, they can be used in Ukraine. Recommendations on the implementation experience of Austria in Ukraine are given and specific mechanisms for the exchange of such experience and its use are demonstrated.

Keywords: European integration, theory of European integration, common market of the European Union, Republic of Austria, european integration of Republic of Austria, EU Association agreement, implementation of the EU law, EU common policies.